

Тема. «Землю сонце прикрашає, а людину-праця»

Мета: формувати в учнів старших класів свідоме ставлення до вибору майбутньої професії, навчати аргументовано відстоювати власну думку; розвивати мислення; виховувати в учнів впевненість, культуру спілкування, повагу до думки співбесідника.

Обладнання: портрет Сократа.

Коментар: для проведення заходу учитель заздалегідь пропонує учням письмово відповісти на запитання «Як ти плануєш побудувати своє життя?». До проведення заходу учитель залучає учнів-читців (три особи).

Хід заняття

На класній дошці прилаштовано портрет Сократа, над ним написано тему заходу. Парти у класі розставлені півколом.

Сьогодні ми зібрались для Сократівської бесіди, основні умови якої — думка, слово і логіка.

Багато століть тому відомий мислитель Сократ збирав своїх учнів, щоби разом обговорити різні проблеми. Говорили переважно учні, Сократ же ставив їм запитання і поєднував думки логічними зв'язками. Чого прагнув великий учитель і філософ? Навчити своїх учнів розмірковувати і висловлювати правдиві, справедливі і розумні думки.

От і ми спробуємо стати учнями славетного мислителя. Але перед тим, як розпочати Сократівську бесіду, давайте визначимо її правила. (Підходить до дошки, записує правила.)

Правила сократівської бесіди:

1. Не можу мовчати.
2. Поважаю співбесідника.
3. Платон мені друг, але істина дорожча.
4. Заговори, щоб я тебе почув.

Сократівська бесіда передбачає діалог. Тож будьте готові швидко відповідати на запитання.

Розпочнемо бесіду з розминки, мета якої — активізувати думки. Відповідати на запитання серйозно не обов'язково, відповіді можуть бути і жартівливі. Але участь у розминці мають взяти усі присутні. До речі, така форма бесіди називається рондо.

Запитання до учнів.

Учитель ставить запитання. На кожне запитання учні відповідають по черзі.

Який у тебе зараз настрій?

Який у тебе настрій зазвичай?

З якими людьми тобі приємніше спілкуватись?

Як ти гадаєш, чим будеш займатися, наприклад, через п'ять (десять) років?

Дякуємо. Тепер, коли ми трохи звикли до ролі співбесідників, перейдемо до обговорення основної теми, заради якої ми зібралися.

Ви розумієте, що шкільні роки пролетять швидко. І наступить час, коли не школі, не вчителям і навіть не нашим батькам, а саме вам потрібно визначити свій подальший життєвий шлях, зробити вибір долі і нести відповідальність за цей вибір. Вам самим доведеться шукати відповіді на запитання, які поставить нам життя.

Кілька днів тому вам було запропоновано відповісти на запитання: «Як ти плануєш побудувати своє життя?». Гадаю, вам буде цікаво дізнатись, як на нього відповіли друзі і однокласники.

Творче завдання «Твої плани на майбутнє».

Усі учні класу по черзі зачитують свої відповіді на запитання.

Слово вчителя.

Давайте спробуємо узагальнити ваші думки. Кожен із вас мріє про цікаве, яскраве і благополучне майбутнє, кожен прагне визначити сенс свого життя.

Запитання до учнів.

- Скажіть, будь-ласка, що вам потрібно для того, щоб ви вважали своє життя яскравим?

Узагальнюючи ваші висловлювання, можна зробити висновок, що основними складовими яскравого, змістовного життя є: по-перше, трудова діяльність, що приносить матеріальне і моральне задоволення; по-друге, друзі, любов, родина і, по-третє, повноцінний відпочинок.

Отже, ці три фактори ви вважаєте найбільш важливими для себе. Сьогодні ми поговоримо із вами про ваші майбутні професії.

Бесіда.

Чарльз Дарвін свого часу сказав: «Якщо ви вдало оберете труд і докладете до нього душу, то щастя саме знайде вас».

Чи згодні ви із цим висловом? Які аргументи «за» або «проти» можете навести?

Якій справі збираєтесь присвятити себе після закінчення школи? '

Чим будете керуватися, обираючи фах (здібностями та зацікавленістю, матеріальними можливостями, престижем, родинною традицією)?

Так чи інакше, але вам самим обирати справу, якій присвятите життя.

Як ви гадаєте, друзі, якими якостями має володіти людина, щоб досягти успіху у роботі? (Учні висловлюють власні думки щодо запитання, ведучі узагальнюють відповіді записують на дошці: «Талант», «Цілеспрямованість», «Працелюбність».)

Ось які складові успіху ми із вами визначили (показує на дошку). А тепер цікаво дізнатись, що ці складові означають для вас. (Учні класу по черзі дають визначення поняттям «талант», «цілеспрямованість» та «працелюбність».)

А от які визначення цим поняттям дали відомі письменники та мислителі.

Талант

«Талант розвивається із почуття любові до справи, можливо навіть, що талант — у суті своїй — і є любов до справи, до процесу роботи.» (М. Горький.)

«Головна ознака таланту— це коли людина знає, чого бажає.» (В. Ключевський.)

«Талант — це перед усім цілеспрямована воля до перемоги.» (Л. Леонов.)

«Не буває двох талантів: один для життя, другий для творчості. Одного достатньо і на те і на інше. І можна бути упевненим: якщо цього таланту вистачило лише на штучне творіння, несправжнє, то і життя йому було під силу лише пусте і нікчемне.» (А. Камю.)

Цілеспрямованість

«Жодне діло не можна зробити добре, якщо не відомо, чого хочеш досягти.» (О. Макаренко.)

«Май мету усього життя, мету для відомої епохи твого життя, мету для відомого часу, мету для року, для місяця, для тижня, для дня і для години, для хвилини.» (Л. Толстой.)

«Якщо ти прямуєш до мети і будеш дорогою зупинятися, щоб жбурляти камінням у будь-яку собаку, що гавкає на тебе, то ніколи не дістанешся своєї мети.» (Ф. Достоєвський.)

«Коли у людини з'являється якась життєва мета, час не уповільнює свій біг, а прискорює.» (А. Риваоль.)

«Прямувати до мети усе життя можна лише у тому випадку, якщо вона постійно відсувається.» (Е. Лец.)

Працелюбність

«Я взагалі не вірю в одну рятувальну силу таланту без копіткої роботи. І після успіхів, достатніх для того, щоб запаморочити голову найстійкішій молодій людині, я продовжував навчатися у кого лише було можна, і працював, працював, працював.» (Ф. Шаляпін.)

«Коли людина працелюбна, то і земля не лінується.» (Китайська мудрість.)

«Люди середніх здібностей можуть досягати майже надзвичайних результатів лише завдяки цілеспрямованій і довготривалій працелюбності.» (С. Смайлс.)

«Працелюбність властива людині, чиє серце не дозволяє отримувати засоби і зручності життя за рахунок праці та щедрості інших.» (/ . Барроу.)

Зверніть, будь-ласка, увагу на ці слова: визначити власну долю, зрозуміти себе, свої зацікавленості, залишитися відданим своїй меті і праці — це найбільше щастя для людини.

Визначити мету усього життя — завдання не з легких. Для цього, напевне, спочатку потрібно відповісти на запитання: «Що я робитиму найближчим часом?» Відповідь на нього і буде першим кроком до цієї мети.

Запитання до учнів.

Скажіть, досягти якої мети ви прагнете нині?

Слово вчителя.

Юність— пора мрій та сподівань. Добре, якщо ці чудові можливості залишаться із вами на усе життя. Але, як правило, у реальному житті нас спіткають розчарування, невдачі. Це може торкнутись і обраного життєвого шляху — професії, яка, на вашу думку, мала розкрити вашу особистість і ваші здібності. Справа, що спершу, у мріях, здавалась цікавою, приємною і тому простою, раптом перетворюється на копіткий щоденний і подекуди тяжкий труд. Тож треба бути готовим, щоб прийняти труднощі і вдруге відчути, що обрана професія — дійсно ваша доля.

Скажіть, будь-ласка, ким ви переважно відчуваєте себе у житті: оптимістами чи песимістами.

Гра «Оптиміст і песиміст».

У грі беруть участь усі учні класу. Спочатку із числа учнів учитель обирає п'ятьох суддів (хлопців та дівчат, які протягом заходу показали себе найбільш розміркованими, практичними і незалежними особистостями).

Учитель пропонує для обговорення наступну ситуацію:

«Учень N дуже захоплюється культурою та історією Японії. Загалом йому цікаво усе, що пов'язане з цією країною, він мріє поступити до престижного університету на факультет сходознавства. Але, по закінченню школи, учень не може здійснити свою мрію: державний конкурс дуже великий, а на контрактне навчання у родини не вистачає коштів. У решті-решт N вимушений поступити до технічного вузу.»

Завдання гри — обидві групи мають визначити позитивні (оптимісти) і негативні (песимісти) сторони цієї ситуації. Судді мають оцінити усі наведені доводи.

Перемагає група учнів, яка виявилась переконливішою. Можливе і зарахування нічиєї.

У грі ми переконались, що у будь-якій ситуації можна віднайти і позитивні, і негативні моменти. Отже, важливо визначитись, який бік прийнятний саме для вас, зрозуміти, що поразка чи перемога залежить насамперед від того, як поставитись до даної ситуації.

З цього приводу дуже корисно згадати слова російського мовознавця Дмитра Лихачова: «Нас цікавить, якими рисами має володіти випускник? Розміркованим оптимізмом. Він має уміти з готовністю і гідністю переносити усі життєві труднощі, без яких не прожити і без яких, у решті-решт, життя було б порожнє».

Тож знову ми повернулись до того, що справу нашого життя визначають наші особисті якості.

7. Мій портрет у променях сонця

Намалюйте сонце. У центрі сонячного кола напишіть своє ім'я або намалюйте свій портрет. Потім уздовж променів укажіть усі свої переваги, все найкраще, що ви можете про себе сказати. Постарайтеся, щоб було якнайбільше променів!

Потім усе прочитайте. Хто хоче ще щось додати, каже про це, тобто додає промені.

Виступ учнів-читців. 1-й учень

Ти маєш пам'ятати, що від того

Іржавіє і лист новий заліза,

Що не знаходять діла жодного для нього,

І в сирості лежить він некорисний.

Душі людській — важкіше набагато:

Пороки потайні й пороки явні

До серця стежку пролягають — їх багато,

Запам'ятай із них хоч три принаймні:

По-перше — заздрість.

Знищ її, неправу,

Й навчись по правді цінувати людей,

Цінити їхню вдачу, успіх, славу,

Не слухай заздрості лихих речей.

2-й учень

По-друге — злість.

Біжи від неї, друже.

Сій доброту. Живи з повагою, обачно,

Себе суди, якщо когось осудиш,

Пробач комусь, якщо собі пробачив.

В пориві злomu, в рішенні крутому

Утримайся і гніву не показуй.

Не спричини образи випадково,

Якщо ж спричиниш — вибачайсь одразу.

3-й учень

І третє — то коріння багатьох незгод,

Що безліч особистостей калічить,—

Лінь. Це ганебніший у всі віки порок,

Тож потурати ліні нам не личить.

Не у пустому лежанні щоденнім,

А в святі світлого, корисного труда

Шукай свій смисл, працєю завжди натхненно,

Щоб розквітала доля молода.

Заключне слово вчителя.

Сьогодні, друзі, ми поставили перед собою важливі запитання: як визначитись щодо майбутньої професії? Як не помилитись у цьому життєво важливому виборі? Що стане запорукою нашого успіху у професійній сфері?

Сподіваюсь, що Сократівська бесіда допомогла вам у пошуку відповідей на ці запитання, а закінчити нашу зустріч хочеться словами наших поетів, Василя Симоненка і Максима Рильського:

Є тисячі доріг, мільйон стежинок.

Є тисячі ланів, але один лиш мій.

Ми працю любимо, що в творчість перейшла

І музику палку, що ніжно серце тисне.

У щастя людського два рівних є крила:

Троянди й виноград, красиве і корисне.